

Bernard Wientjes (voorzitter VNO-NCW):

'Bedrijfsleven heeft schoon water nodig'

Het Nederlandse bedrijfsleven onderkent het belang van voldoende en schoon water steeds nadrukkelijker. Zo pleitte ondernemingsvereniging VNO-NCW onlangs samen met enkele andere koepels, waaronder Vewin, voor een gedegen zoetwaterbeleid. En eind maart sprak VNO-voorzitter Bernard Wientjes uitgebreid over water en duurzaamheid op een VN-conferentie in Den Haag, ter gelegenheid van Wereld Waterdag.

In zijn speech gaf Wientjes aan dat verantwoordelijk gebruik van water een essentieel onderdeel is van een duurzame economie. 'Verantwoordelijk' bestaat volgens hem uit efficiënt gebruiken en vervuiling voorkomen, en – waar water schaars is – indien nodig zuiveren en hergebruiken.

Welke rol speelt het milieu in het beleid van VNO-NCW?

Wientjes: 'Milieu is voor veel bedrijven inmiddels core business. Dat klinkt vreemd, want nog niet zo lang geleden was dat heel anders. Onder invloed van maatschappelijke veranderingen en de bewustwording over de klimaatverandering heeft een enorme omslag en ontwikkeling plaatsgevonden in de mindset van ondernemers. Men ziet zorg voor milieu en duurzaamheid gewoon als onderdeel van fatsoenlijk bedrijfsbeleid. Veel bedrijven verdienen ook geld met advies en producten op het gebied van duurzaamheid. En nog meer bedrijven hebben ontdekt dat duurzame productiemethoden meer bestaanszekerheid en winst kunnen opleveren, én zorgen voor werkgelegenheid, een schonere planeet en een goed imago. VNO-NCW is dus gemotiveerd om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de economie.'

Biodiversiteit en bedrijfsleven

'Een mooi voorbeeld is het Platform Biodiversiteit, Ecosystemen en Economie, dat wij in 2011 hebben opgericht, samen met de International Union for Conservation of Nature (IUCN), 's werelds grootste unie van natuurorganisaties. Doel is om in het kader van duurzaam ondernemen ook aandacht te vragen voor ecosystemen en biodiversiteit. Zo lanceerde het platform in april van dit jaar een Helpdesk Bedrijfsleven en Biodiversiteit. Ook in 2013 is er weer een subsidie-mogelijkheid voor pilotprojecten van bedrijven, die willen overstappen naar meer duurzame productiemethoden. Dit wordt mogelijk gemaakt door het ministerie van Economische Zaken. In de vorige ronde zijn twaalf voorstellen gehonoreerd met een subsidie. Daarbij ging het onder andere om het vervangen van niet-duurzame door duurzamere grondstoffen, het verminderen van pesticide en vervuiling, het integreren van maatregelen voor meer biodiversiteit bij grondgebruik en het plaatsen van visvriendelijke gemalen.'

Dutch Sustainable Growth Coalition

U noemde in uw toespraak bij de Wereld Waterdag onder andere de Dutch Sustainable Growth Coalition en de drie principes Shape, Share en Stimulate. *Kunt u iets meer vertellen over deze coalitie en de drie principes?*

Wientjes: 'Enkele jaren geleden hebben de acht grootste Nederlandse multinationals zich verenigd onder de noemer Dutch Sustainable Growth Coalition, met Jan Peter Balkenende als boegbeeld. Deze wereldspelers willen nationaal én internationaal op het gebied van duurzaamheid een voorbeeld vormen voor andere bedrijven. Door zichzelf ambitieuze doelstellingen op te leggen, hopen deze bedrijven de ontwikkeling richting een duurzame, circulaire economie te vormen en te stimuleren. Men zag dat de politiek wereldwijd, na een hoopvol begin in Kyoto begin deze eeuw, het duurzaamheidsstreven meer en meer uit het oog verloor. Omdat bedrijven inmiddels goed begrijpen dat een duurzame economie van levensbelang is voor iedereen, hebben zij de fakkel overgenomen. Daarbij doet het bedrijfsleven trouwens nog wel een beroep op de politiek, voor mondiale afspraken over duurzaamheid, klimaat en ecologie. Nationale overheden moeten er vervolgens voor zorgen dat deze neerslaan in evenwichtige wetgeving, die eerlijke concurrentie stimuleert. Want er moet wel altijd een level playing field zijn. Daarmee voorkom je concurrentievervalsing, bijvoorbeeld doordat bedrijven in

meer vooruitstrevende landen gebonden zijn aan strengere milieuregels dan hun concurrenten in landen die het niet zo nauw nemen met het naleven van de afspraken.'

Hoe staat VNO-NCW tegenover het gebruik van middelen die slecht zijn voor het milieu, zoals microplastics of gewasbeschermingsmiddelen? Roept u uw leden op deze niet meer te gebruiken?

Wientjes: 'De Nederlandse industrie heeft de afgelopen decennia zijn sporen verdiend op het gebied van zuiniger omgaan met grondstoffen en water, en terugdringen van vervuiling en uitstoot van CO₂. Het klassieke milieubeleid, dat toezag op schonere lucht, water en bodem, heeft zijn vruchten afgeworpen. Veel bedrijven hebben ook zelf groot belang bij schoon water, zoals de voedselindustrie. Mede daardoor hebben wij een scherp oog voor waterkwaliteit. Daarbij hoort ook de zorg dat producten na de gebruiksfase geen belasting voor het milieu moeten opleveren. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van producenten, consumenten en overheid. We zijn misschien nog niet helemaal waar we willen zijn, maar we zijn een heel eind op de goede weg.'

Innovatie is essentieel

'Nederlandse bedrijven geven per jaar een kleine miljard euro uit aan waterzuivering, ofwel via eigen installaties, ofwel uitbesteed aan waterschappen of drinkwaterbedrijven. Nieuwe bedreigingen, zoals

Wientjes: 'Zorg voor milieu is onderdeel van fatsoenlijk bedrijfsbeleid'.

nanostoffen, houden we scherp in de gaten. Maar we zouden geen Nederlanders zijn, als we bedreigingen niet zouden omzetten in kansen. Zo stimuleren wij bedrijven om alternatieven te ontwikkelen voor stoffen die schadelijk zijn voor het milieu. Ons bedrijfsleven loopt wereldwijd voorop bij het vinden van innovatieve oplossingen voor problemen met ongewenste stoffen. Bijvoorbeeld op het gebied van biologische bestrijdingsmiddelen en zaadveredeling is Nederland een erkend innovator en marktleider. Door zaden te ontwikkelen die bij de teelt minder chemische bestrijdingsmiddelen nodig hebben, draagt deze sector wezenlijk bij aan het terugdringen van vervuiling van oppervlaktewater.'

Topsectoren water en voedsel

Hij vervolgt: 'Nederland beschikt over veel ervaring en kennis op het gebied van duurzamer maken van productieprocessen. Het is tekenend dat in de nieuwe plannen van minister Ploumen de topsectoren water en voedsel aan elkaar worden gekoppeld en worden genoemd als belangrijke en veelbelovende exportproducten. De Nederlandse

industrie gebruikt bijvoorbeeld veel minder water en grondstoffen bij de productie van voedsel dan in andere landen; dat biedt dus kansen. Ook op dat gebied hebben we trouwens van een nadeel een voordeel weten te maken. Nederland is historisch gezien een land waar burgers, boeren en bedrijven dicht op elkaar zitten en waar goed watermanagement essentieel was om alle belangen evenwichtig te dienen. Dat heeft geleid tot een uitgekristalliseerd en fijnmazig systeem van waterbeheer waar iedereen nu de voordelen van kan plukken, zowel qua veiligheid als op het gebied van waterkwantiteit en -kwaliteit. Dat model en de bijbehorende kennis zijn nu op zichzelf weer interessante exportproducten.'

Vewin pleit voor het principe 'de vervuiler betaalt': hoe kijkt u daar tegenaan? En als daarvoor de winst van bedrijven in deze economisch moeilijke tijden verder onder druk komt te staan?
Wientjes: 'Het principe onderschrijven wij, maar je moet als land wel in de gaten houden dat er een level playing field is en blijft. Als de kosten voor bedrijven te hoog worden, kunnen ze internationaal niet meer concurreren.

Op het gebied van drinkwater hebben wij momenteel niet te klagen. De kwaliteit is goed en de prijs is redelijk, hoewel die volgens ons nog lager kan. Wel vinden wij dat het waterbeheer bij de gemeenten en de waterschappen efficiënter kan. Wij denken dat bedrijven nu nog te veel betalen voor de afvoer en zuivering van afvalwater. In dat kader houden wij ook de vorderingen in de samenwerking en efficiencyverbetering onder het Bestuursakkoord Water nauwlettend in de gaten.'

Schaliegas is game changer

'Op het gebied van bijvoorbeeld energie ligt de zaak anders. Zo zien wij een groot probleem ontstaan rondom schaliegas. We zijn bang dat Nederland, als we dat niet goed managen, de boot gaat missen bij deze economisch en geopolitiek zeer belangrijke ontwikkeling. Het is een echte 'game changer'. Je ziet nu al dat de VS binnen 10 tot 20 jaar onafhankelijk worden van buitenlandse energie, door de sterke groei van de schaliegasproductie. De prijs van energie is in de VS intussen zo laag geworden, dat de chemische industrie dáár aan het investeren is, terwijl zij Europa links dreigen te laten liggen. Dat is een slechte zaak. Nederland en Europa moeten de mogelijkheden van schaliegas daarom niet aan zich voorbij laten gaan. Ons uitgangspunt is wel dat schaliegaswinning voor de lokale bewoners en het milieu geen risico mag vormen; in dat kader wachten we het onderzoek dat het ministerie van Economische Zaken momenteel laat uitvoeren in vertrouwen af.'

Duurzaam blijft het doel

'Olie en gas leveren energie en vormen een grondstof voor een groot deel van onze industrie. Als dat bij ons tweemaal zo duur is als elders, kun je niet spreken van een level playing field. Wij denken dat je nog steeds moet streven naar een duurzame energievoorziening, op basis van zon, wind en water. Maar het kost nog wel enkele decennia vóór we helemaal zover zijn. Met schaliegas kopen we tijd om de transitie naar duurzame energie soepel te laten verlopen. We zitten op een enorme nationale bodemschat en het zou wel erg vreemd zijn als we daar geen gebruik van maken.'

Privaat en publiek samen

VNO-NCW is de vertegenwoordiger van bedrijven, Vewin vertegenwoordigt publieke dienstverlening door drinkwaterbedrijven.

‘DUURZAME ENERGIE- VOORZIENING BLIJFT HET DOEL’

In uw speech op Wereld Waterdag onderstreept u de essentiële rol van overheden bij het beschermen van publieke goederen, zoals milieu en water. *Is dat ook het licht waarin u de relatie met de drinkwaterbedrijven beziet?*

Wientjes: ‘De drinkwaterbedrijven zijn als publieke nv’s verantwoordelijk voor de productie en distributie van voldoende, veilig en betrouwbaar drinkwater. Dat doen ze goed. Maar ze mogen van ons best wat meer doen. Zo is de samenwerking binnen de topsectoren gebaseerd op de driehoek overheid – bedrijven – onderzoek. Wij vinden dat de drinkwaterbedrijven meer zouden mogen betekenen op het gebied van research, met name in verband met export van kennis en diensten voor winning en zuivering. Wij zien daar een enorm potentieel: water is of wordt overal ter wereld een schaars goed, dus er valt geld mee te verdienen.’

U noemde ook de samenwerking van het bedrijfsleven met stakeholders zoals milieuorganisaties, onder andere om de bewustwording van risico’s te vergroten. *Is de brief die VNO-NCW samen met enkele koepels naar de Deltacommissaris stuurde, een voorbeeld van de samenwerking die u voor ogen staat?*

Wientjes: ‘Onze relaties met andere stakeholders zijn de afgelopen jaren sterk ontwikkeld en geprofessionaliseerd. Steeds vaker werken we ook samen met ngo’s, zoals de eerdergenoemde IUCN. Onze belangen lopen niet meer zo ver uiteen als 20, 30 jaar geleden. Ik zeg wel eens gekscherend: ‘Vroeger kwamen ze via de voorgevel, nu via de voordeur’. Samenwerking met koepels zoals Vewin ligt natuurlijk nóg meer voor de hand, al was het maar omdat dat gewoon één van onze leden is.’

Zijn er, naast het zoetwaterdossier, andere onderwerpen waar Vewin en VNO-NCW samen

kunnen optrekken? Bijvoorbeeld op het gebied van administratieve lastenverlichting?

Wientjes: ‘Administratieve lastenverlichting is inderdaad een onderwerp dat ons na aan het hart ligt. In het verleden hebben we samen met Vewin al succesvol geageerd tegen de grondwaterbelasting. Waar relevant, zullen we op soortgelijke dossiers weer samen gaan optrekken.’

In Europa loopt een discussie over de mogelijke privatisering van drinkwaterbedrijven. In Nederland is dat niet aan de orde, omdat de Drinkwaterwet dat niet toestaat. *Hoe kijkt u hier tegenaan?*

Wientjes: ‘Wij zijn er niet per se voor om alle overheidsdiensten te privatiseren. Sommige dienstverlening kun je beter overlaten aan de markt, maar drinkwater hoort daar volgens ons niet bij. Zolang de prijs en de kwaliteit van drinkwater in evenwicht zijn, vinden wij het nationale belang prevaleren. Bij de afvalwaterketen zijn wij voor het onderbrengen van het beheer en onderhoud van de infrastructuur en de zuivering bij één waterketenbedrijf, als dat de efficiency ten goede komt. Maar ook daar kan een publieke nv een goed model zijn.’

Kort

Vewin-bureau verhuist naar hartje Den Haag

Vewin verhuist op 24 mei 2013 naar de 19e etage van de Haagse Malietoren aan de Bezuidenhoutseweg, waar onder andere ook VNO-NCW en MKB Nederland zijn gevestigd. Als belangenbehartiger van de Nederlandse drinkwaterbedrijven vestigt Vewin zich dan nóg dichterbij het politieke en bestuurlijke hart van Nederland.

Bij de oprichting in 1952 was Vewin gevestigd in Amsterdam, in 1964 volgde een verhuizing naar Rijswijk. Ten tijde van de oprichting telde Nederland 198 drinkwaterbedrijven, waarvan er 177 lid waren van Vewin. Alle waterbedrijven bijelkaar produceerden toen 350 miljoen kubieke meter water. Nu telt Nederland 10 waterbedrijven, die alle lid zijn van Vewin. De totale jaarlijkse drinkwaterproductie is momenteel zo’n 1,1 miljard kuub water van onberispelijke kwaliteit.